

การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย¹

Teaching Thai as a Second Language to Ethnic Thai Khmer Children

อภิรดี ไชยกาล^{a*} วรวรรณ เหมชะญาติ^b และ สร้อยสน สกกรักษ์^c

Apiradee Chaiyakan^{a*} Worawan Hemchayart^b and Soison Sakolrak^c

^{abc}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10110, Thailand

*Corresponding author. Email: apiradee13@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were twofold: 1) to develop Thai as a second language instructional model for Thai Khmer ethnic children living in Sisaket province on the border with Cambodia, and 2) to study the effects of using the instructional model that was developed. Teaching Thai as a second language was based on a cultural and community approach by integrating the oral approach with code-switching to enhance the listening and speaking ability of students transitioning towards first grade. The data in this paper were drawn from qualitative and quantitative research. Data collection techniques consisted of three stages: stage 1 studied local teaching conditions using qualitative methods, including observation and in-depth interviews, with key informants consisting of teachers, parents and students; stage 2 developed Thai as a second language instructional model; and stage 3 studied the effects of using the instructional model. The research showed that teaching Thai as a second language for Thai ethnic Khmer ethnic children based on a cultural and community approach and the opportunity for children to use their own mother tongue and second language in the classroom improved their motivation and allowed to feel safe and free from anxiety.

Keywords: instructional model, Thai language teaching, second language, ethnic children, Thai Khmer

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองบนฐานของวัฒนธรรมและชุมชนโดยบูรณาการแนวการสอนพูดและการสลับภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารสำหรับนักเรียนในช่วงรอยต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุนสนับสนุนจากทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษติดชายแดนประเทศกัมพูชา และ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนี้หาแนวการสอนพูดและการสลับภาษามานุกรณาการเป็นหลักการสอนที่อยู่บนฐานของวัฒนธรรมและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในช่วงรอยต่อระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการเรียนการสอนในพื้นที่ โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน 2) การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ภาษาแม่ของตนเองควบคู่กับการเรียนภาษาที่สองในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย และไม่มีควมวิตกกังวล

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน การสอนภาษาไทย ภาษาที่สอง เด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย

บทนำ

ประเทศไทยประกอบด้วยคนมากมายหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม และกระจายตัวอยู่ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย จำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ 4 ลักษณะ คือ กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ราบ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานในทะเล และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่า กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีความหลากหลายทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีที่มีความแตกต่างจากคนไทยทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจาย ห่างไกลและทุรกันดาร พื้นที่การเกษตรน้อยและมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ ขาดบริการและปัจจัยการผลิตภาคเกษตร

และบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นยังกระจายไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ เช่น บริการด้านการศึกษาและสุขภาพอนามัย ประชาชนขาดความรู้และเข้าใจภาษาไทย ซึ่งส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ มีสภาพยากจน คุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขาดความสำนึกในการเป็นพลเมืองไทย ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านการพัฒนา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและยังส่งผลกระทบต่อการปกครองและความมั่นคงของประเทศ (Ministry of Social Development and Human Security, 2015)

นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐยังมีลักษณะที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่นำภาษาไทยเข้าไปในท้องถิ่น โดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างแท้จริง ในด้านกระบวนการเรียนการสอนมีการส่งเสริมความเป็นชาตินิยมไปให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ และเน้นให้ผู้เรียนมุ่งแต่ประสบความสำเร็จในชีวิต การศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ขาดการนำเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงการนำความรู้จากคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองมาใช้ในการดำรงชีวิตและสืบทอดให้แก่คนรุ่นต่อไป (Leepreecha, 2007) สอดคล้องกับรายงานทางเลือกว่าด้วยสถานการณ์ของการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและเกี่ยวข้องสัมพันธ์สำหรับเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เสนอต่อคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ESCR) ของเครือข่ายการศึกษาชนเผ่าพื้นเมืองและเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยที่กล่าวว่า การศึกษาทวิภาษาหรือพหุภาษาบนฐานภาษาแม่ช่วยให้เด็กเริ่มต้นด้วยการมีประสบการณ์ของการเรียนรู้ในเชิงบวกที่โรงเรียนด้วยการให้ความมั่นใจในความมั่นคงทางวัฒนธรรมของตนในชั้นเรียน จะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางความคิดที่ดีขึ้น และยังช่วยเสริมความเข้มแข็งให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาตามประเพณี เพื่อให้เด็กกลับมาเสริมสร้างภูมิปัญญาตามประเพณีและวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Child Protection Foundation, 2015)

การจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนรู้อันโรงเรียนของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชา เด็กส่วนใหญ่เป็นชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิมใช้ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาเขมร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อการศึกษาด้านการใช้ภาษากลาง ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นครูจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้พร้อมกันสองภาษาทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและอยู่ร่วมกันในสังคมของความหลากหลายได้อย่างมีความสุข

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาพบว่าผลการศึกษาวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นปัญหาของการใช้ภาษาไทยของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษไว้ได้แก่ ผลจากการประเมินคุณภาพนักเรียน พบว่า ผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.09 และยังพบปัญหาของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาการอ่านออกเสียงคำไม่ได้และอ่านไม่ถูกต้อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ต่ำไปด้วย (Tepchumpon, 2016; Educational Service Office on Sisaket Area 3, 2005: 33) ปัญหาเด็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองมักประสบปัญหาในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพราะนักเรียนที่ใช้ภาษาต่างไปจากภาษาไทยที่ครูใช้ในการสอน เด็กจะฟังหรืออ่านคำบางคำในหนังสือเรียนไม่เข้าใจและเด็กยังออกเสียงพูดภาษาไทยกลางบางเสียงไม่ชัดเจน จนเป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสารในชั้นเรียน

การที่เด็กไม่เข้าใจภาษาส่งผลไปสู่คุณภาพในการเรียนรู้ ความเครียด กำลังใจ ทำให้เด็กอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้หรืออ่านได้แต่ไม่เข้าใจความหมาย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของเด็กเหล่านี้ต่ำกว่ามาตรฐานและต่ำกว่าเด็กไทยทั่วไป ดังนั้นการจัดการเรียนภาษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กกลุ่มนี้ โดยการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นการต่อยอดจากสิ่งที่เด็กรู้แล้วไปสู่สิ่งที่เด็กยังไม่รู้ ทั้งการเรียนรู้อาษาไทยและการใช้ภาษาเพื่อเป็นสื่อในการเรียนเรื่องต่างๆ การเรียน

ภาษาไทยของเด็กจึงควรเริ่มจากการฟังและพูดก่อน เพื่อให้เด็กสามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ มีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ (Prapartpong, 2013)

การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กภาษาอื่นนั้นต้องเริ่มจากให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารทั้งในด้านการฟังและการพูดไปพร้อมๆ กัน การเตรียมความพร้อมทางภาษาไทยแก่เด็กที่เริ่มเรียนที่ไม่พูดภาษาไทยควรสอนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและพัฒนาการทางภาษาไทยโดยเน้นกิจกรรมที่ใช้ภาษาในสภาพที่เป็นจริงประกอบกับอาศัยเทคนิคหลายๆ ด้าน เพื่อให้เด็กที่มีปัญหาทางภาษาได้รู้และเข้าใจความหมายของคำ ประโยค สามารถพูด ฟังภาษาไทยได้อย่างรวดเร็ว ออกเสียงชัดเจน ถูกต้อง ซึ่งครูจะต้องใช้เทคนิคและวิธีเตรียมความพร้อมใช้หลักบูรณาการในการสอน กล่าวคือ ควรนำคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้มาแล้วมาสัมพันธ์กับคำใหม่ ผูกประโยคให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์และชีวิตประจำวัน และการนำชุมชนวัฒนธรรม และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น (Anderson and Lynch, 1988; The Office of the National Primary Education, 1985)

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐที่ขาดการคำนึงถึงความสำคัญของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของเด็กในพื้นที่ และปัญหาด้านภาษาของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่ใช้ภาษาที่สอง จึงนำไปสู่การวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของเด็กที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ โดยนำแนวการสอนพูดและวิธีการสลับภาษามาบูรณาการบนฐานวัฒนธรรมและชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ติดชายแดนประเทศกัมพูชา และ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนี้ให้นำแนวการสอนพูดและ

การสลับภาษามานุกรณาการเป็นหลักการสอนที่อยู่บนฐานของวัฒนธรรมและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในช่วงรอยต่อระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เลือกศึกษาในพื้นที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ติดชายแดนประเทศกัมพูชา โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการเรียนการสอนในพื้นที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ติดชายแดนประเทศกัมพูชา ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกตสภาพการเรียนการสอนในบริบทพื้นที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ติดชายแดนประเทศกัมพูชา และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในบริบทพื้นที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ติดชายแดนประเทศกัมพูชา คือ ครูจำนวน 20 คน ผู้ปกครองจำนวน 30 คน และนักเรียนจำนวน 40 คน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์วันละ 6 คน ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 30 นาที รวมระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ 15 วัน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษติดชายแดนประเทศกัมพูชา และระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยประชากรที่ใช้ในการทดลองเป็นเด็กอนุบาล 2 กลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยจำนวน 3,400 คน จากโรงเรียน 105 โรง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอนุบาล 2 กลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยจำนวน 18 คนที่กำลังอยู่ในช่วงรอยต่อที่กำลังจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาในการสื่อสารภาษาไทยในโรงเรียนเนื่องจากเด็กใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมและชุมชนที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การที่สังคมไทยยังดำรงอยู่ได้เนื่องจากมีทุนทางสังคมมากมายเป็นตาข่ายรองรับที่มีความเชื่อมโยงหนาแน่นอยู่บนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่มีจุดเด่นหลายประการ อาทิ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งชาติ การมีระบบเครือญาติ และชุมชนที่เข้มแข็งบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ไม่ตรี ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น ซึ่งทุนทางสังคมเกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้น้ำใจ เชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการผสมผสานในลักษณะเครือข่ายขององค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม (Ministry of Social Development and Human Security, 2015) นอกจากนี้ การสร้างความเชื่อมโยงและการสนับสนุนเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนในการพัฒนากำลังคนให้เกิดเป็นรูปธรรมหลายด้าน (Kumman and et al, 2011) ดังนี้

1) เชื่อมโยงและสนับสนุนสถาบันทางสังคมที่พัฒนากำลังคนวัยเด็กและเยาวชนให้เข้มแข็งขึ้นกระบวนการพัฒนากำลังคนวัยเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังเป็นเรื่องการศึกษา แม้จะมีความพยายามฟื้นฟูสถาบันศาสนาให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัว หรือ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีกรอบการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนามากขึ้น แต่ก็ยังเชื่อมโยงได้ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร จึงควรสนับสนุนให้ “บวร” มีความเข้มแข็งขึ้นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการอย่างเต็มศักยภาพและจริงจัง เพื่อให้สถาบันทางสังคมเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวงกว้างต่อไป

2) กระบวนการพัฒนากำลังคน ซึ่งในโลกปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนไปสู่การแข่งขันที่มุ่งเน้นการใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความโดดเด่นด้านคุณภาพ ทำให้สถาบันทางสังคมที่เป็น

ภาครัฐ และภาคเอกชนควรมีการสานความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

3) ขยายฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนและการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในการพัฒนากำลังคน สถาบันการศึกษาเป็นแกนหลักในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนในการถอดรหัสภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ที่เผยแพร่ให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก การนำภูมิปัญญาไทยนำมาต่อยอดเข้ากับเทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาร่วมสมัยที่ยังคงมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยฐานจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง

การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่ภาษาไทย ครูจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับภาษาถิ่นไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถสื่อสารกับคนในพื้นที่ได้ ชุมชนก็จะไม่ให้ความร่วมมือเพราะรู้สึกถึงความแปลกแยกทางวัฒนธรรม ดังนั้นการจัดการศึกษาบนพื้นฐานของความหลากหลายของชาติพันธุ์จึงควรนำวัฒนธรรมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ดังที่รายงานทางเลือกว่าด้วยสถานการณ์ของการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพสำหรับเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยเสนอต่อคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของเครือข่ายการศึกษาชนเผ่าพื้นเมืองและเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยที่กล่าวว่า การศึกษาทวิภาษาหรือพหุภาษาบนฐานภาษาแม่ช่วยให้เด็กเริ่มต้นด้วยการมีประสบการณ์ของการเรียนรู้ในเชิงบวกที่โรงเรียน ซึ่งจะให้ความมั่นใจในความมั่นคงทางวัฒนธรรมของตนในชั้นเรียน ไม่เพียงช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางความคิดที่ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมความเข้มแข็งให้แก่การถ่ายทอดภูมิปัญญาตามประเพณี เพื่อกลับมาเสริมสร้างภูมิปัญญาตามประเพณีและวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ซึ่งมีศักยภาพอย่างยิ่งที่จะมีส่วนอย่างสำคัญต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Child Protection Foundation, 2015)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่ประมาณ 8,840 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรประมาณ 1.44 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 9 ของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่นอีสาน ภาษาเขมร เขมรสูง และภาษากวย (กวย โภย ส่วย) ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมานับพันปี นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจและมีชนเผ่าต่างๆ อพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ ได้แก่ ส่วย ลาว เขมร และเยอ ศรีสะเกษเดิมเรียกกันว่า เมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน ตำบลดงใหญ่ อำเภอวังหินในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีหลวงแก้วสุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรกล่วงถึงรัชสมัยรัชการที่ 5 ได้ย้ายเมืองขุขันธ์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน แต่ยังคงใช้ชื่อว่าเมืองขุขันธ์จนถึง พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา ประชากรชาวศรีสะเกษประกอบด้วยผู้คนหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาว เขมร ส่วย เยอ ไทย จีน และแขก แต่ส่วนใหญ่เป็นชุมชนกลุ่มต่างๆ ที่สำคัญที่เป็นชนพื้นเมืองมาแต่ดั้งเดิมจะประกอบด้วย ลาว เขมร ส่วย เยอ โดยการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย ซึ่ง Srilabud (2011) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของไว้ดังนี้

ชาวเขมรถิ่นไทยเรียกตนเองว่า ขแมร์ เรียกภาษาและชาติพันธุ์ตนเองว่า ขแมร์ลือ แปลว่า เขมรสูง เรียกภาษาเขมร และชาวเขมรในประเทศกัมพูชาว่า ขแมร์-กรอม แปลว่า เขมรด่า และเรียกคนไทยหรือคนพูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ว่า ชิม หรือ เขียม ซึ่งตรงกับคำว่า สยาม ในภาษาไทย และคำว่า เขียม ในภาษากวล ลักษณะการแต่งกายชาย เสื้อคอกลมผ่าหน้า นุ่งโสร่งสีสันต่างๆ ผ้าขาวม้าคาดเอวหรือคล้องไหล่ ผ้าขาวม้าที่ใช้ลายขาวดำเล็กกว่าที่คนลาวใช้ หญิงนุ่งผ้าถุงลายตั้งมีเชิงตามขวางสองชั้น ชั้นส่วนบนกว้าง ส่วนล่างแคบ ระหว่างรอยต่อคาดด้วยสีแดง เสื้อดำย้อมด้วยมะเกลือ แขนกระบอกรัดรูป ตามรอยตะเข็บถักด้วยสีต่างๆ ชายเสื้อผ่าทั้งสองด้าน กระดุมทำด้วยเงิน ผ้าคล้องไหล่เป็นสีต่างๆ ถ้าคล้องคอนิยมหย่อนชายผ้าขาวม้าข้างหน้าชาวเขมรสูง ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทมีชีวิตเรียบง่าย ประกอบ

อาชีพเกษตรกรรม หนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ว่างจากการทำนาทำไร่จะเดินทางไปรับจ้างทำงานในตัวเมืองและในกรุงเทพฯ เมื่อถึงฤดูเพาะปลูกก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาประกอบอาชีพหลักของตน

การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย จังหวัดศรีสะเกษมีผู้พูดภาษาเขมรร้อยละ 20 ของประชากรทั้งจังหวัด ชาวเขมรในศรีสะเกษเป็นชาวเขมรสูง พูดภาษาเขมรแตกต่างจากชาวกัมพูชาหรือเขมรลุ่ม ทั้งในด้านคำศัพท์และการออกเสียง แต่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ (Mahidol University, 2006) แต่ปรากฏว่าการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลให้เกิดความแปลกแยกของกลุ่มชาติพันธุ์พบในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ โดยกลุ่มชาติพันธุ์มีภาษาพูดของตนเองส่งผลให้เด็กเรียนได้เรียนรู้ภาษาแม่ของตนเองก่อนเข้าโรงเรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่นี้เป็นไปด้วยความยากลำบาก อันเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างมีภาษาแม่ของตนเอง เด็กกลุ่มนี้จึงได้เรียนรู้ภาษาแม่ก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในโรงเรียนส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น ครูจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนที่มีลักษณะของเด็กสองภาษาทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันในสังคมของความหลากหลายได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้กับเด็กที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อช่วยในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ Prasitratthasin (1999) ได้จำแนกภาษาตามตระกูลภาษาในสังคมไทย ซึ่งหากเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาเขมรสามารถอธิบายสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการเปรียบเทียบลักษณะของภาษาไทยกับภาษาเขมร

ลักษณะของภาษา	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
ตระกูลภาษา	ตระกูลไท-กะได	ตระกูลออสโตรเอเชียติก
ลักษณะตระกูล	เป็นตระกูลคำโดด คือ เต็มไปด้วยคำพยางค์เดียว	มีคำสองพยางค์เป็นส่วนใหญ่และเสียงเน้นหนักพยางค์หลัง
ระบบเสียง	เป็นภาษาวรรณยุกต์ ทุกคำมีวรรณยุกต์กำกับ ถ้าเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยน ความหมายของคำจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น มา ม้า หมา	ไม่มีวรรณยุกต์
เสียงพยัญชนะ	มีทั้งเดี่ยวและคำควบกล้ำ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นพยัญชนะเดี่ยวขึ้นต้นคำ ส่วนพยัญชนะตัวสะกดไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ	มีพยัญชนะควบกล้ำมาก โดยเฉพาะพยัญชนะต้น พยางค์มักลงท้ายด้วยพยัญชนะ
เสียงสระ	มีทั้งสระเดี่ยวและสระผสม	แยกความแตกต่างระหว่างสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว
ระบบไวยากรณ์	การเรียงคำเป็นแบบประธาน กริยา กรรม เช่น ฉัน กิน ข้าว	การเรียงคำเป็นแบบประธาน กริยา กรรม เช่น เต่า ฝึก ตาข่าย
การวางคำขยาย	วางไว้ด้านหลังเสมอ เช่น เพื่อนบ้าน หมาคู่ แขนขวา	วางไว้ด้านหลังเสมอเหมือนภาษาไทย เช่น เนื้อวัว กล้วยสุก ฝนตกหนัก
นามวลีลักษณะนาม	เรียงคำแบบนามหลัก จำนวน ลักษณะ นาม เช่น แมว 3 ตัว บ้าน 3 หลัง	เรียงคำแบบนามหลัก จำนวน ลักษณะนามเหมือนภาษาไทย เช่น มะเขือ 3 ชาม

สรุปได้ว่าลักษณะของภาษาไทยกับภาษาเขมรมีความใกล้เคียงกันในเรื่องของระบบไวยากรณ์ ซึ่งหมายถึงการเรียงคำในประโยคที่มีประธาน กริยา กรรม โดยมีคำขยายวางไว้ด้านหลังของคำที่ต้องการขยาย และมีลักษณะนามใช้ แต่ประเด็นที่มีความแตกต่างกันคือ ระบบเสียง เสียงวรรณยุกต์ แม้จะมีเสียงพยัญชนะสระที่ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเสียงวรรณยุกต์ต่างกันก็จะทำให้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจในเรื่องระบบเสียงมากเป็นพิเศษ

การจัดการศึกษาแก่เด็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น Prapartpong (2013) กล่าวว่า ภาษาไทยประกอบด้วยสัญลักษณ์ กฎเกณฑ์ และความหมาย

หลายระดับ การไม่เข้าใจภาษาของเด็กส่งไปถึงคุณภาพในการเรียนรู้ ความเครียด กำลังใจ และทำให้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรืออ่านได้แต่ไม่เข้าใจความหมาย สติปัญญาไม่ได้รับการพัฒนาให้เติบโตไปตามวัย ทักษะการคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเหล่านี้ จึงต่ำกว่ามาตรฐานและต่ำกว่าเด็กไทยทั่วไป การเรียนการสอนที่นำภาษาถิ่นมาใช้เป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กภาษาอื่นๆ โดยต่อยอดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้วไปสู่อะไรที่เด็กยังไม่รู้ เพิ่มปริมาณและคุณภาพสูงขึ้นอย่างเป็นระบบ ทั้งการเรียนรู้อ่านและใช้ภาษา

การนำเรื่องวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนไปใช้ในการเรียนการสอน เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองมาใช้ในชีวิตจริงจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ของการเรียนรู้และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน สร้างความมั่นใจในความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเด็กและยังช่วยเสริมความเข้มแข็งให้แก่การถ่ายทอดภูมิปัญญาตามประเพณี เพื่อกลับมาเสริมสร้างภูมิปัญญาตามประเพณีและวัฒนธรรมอันมีคุณค่าซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวการสอนพูดและวิธีการสลับภาษา ความแตกต่างของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลให้เกิดเด็กสองภาษา ซึ่งหมายถึง เด็กที่มีภาษาแม่หรือภาษาของเชื้อชาติตนเป็นภาษาแรกที่เด็กเรียนรู้และต้องมาเรียนภาษาอื่นที่แตกต่างจากภาษาแม่เป็นภาษาที่สอง จากภาษาแม่ที่เด็กใช้ติดต่อสื่อสารเราสามารถเรียกอีกอย่างว่า ภาษาถิ่น ซึ่งในแต่ละประเทศย่อมมีภาษาที่ใช้มากกว่าหนึ่งภาษาและภาษาที่ใช้เหล่านั้นก็คือ ภาษาถิ่นซึ่งจะเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มหรือชุมชน เด็กเหล่านี้ใช้ภาษาที่บ้านและที่โรงเรียนต่างกัน (Nilvichain, 1992)

แนวการสอนพูดหรือการสอนตามสถานการณ์ (oral approach หรือ situational language teaching) พัฒนาขึ้นโดย Harold Palmer และ A. S. Horby นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษมีหลักการเพื่อมุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะการพูดในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งปัจจุบันยังคงใช้ในการเรียนการสอนภาษาในประเทศอังกฤษ โดยมุ่งเน้นการสอนภาษาในบริบทหรือสถานการณ์ที่กำหนด (Celce-Murcia, 2001) แนวการสอนพูดนี้ให้ความสำคัญกับคำศัพท์และโครงสร้าง

ทางภาษาที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์ในการเรียนการสอน ตลอดจนการฝึกฝนในสถานการณ์ที่กำหนด เช่น ร้านค้า ไปรษณีย์ หลักการของการสอนเป็นแบบบูรณาการทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้ภาษาที่เรียนในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการทบทวนและฝึกฝนในสถานการณ์ที่กำหนด มีการเลือกคำศัพท์ที่ใช้สอนมีกระบวนการเลือกสรรเป็นอย่างดีเพื่อให้อบรมคลุมเนื้อหาในสถานการณ์ที่สอน มีการจัดระดับความยากง่ายของโครงสร้างทางภาษา และการสอนอ่านเขียนจะทำได้เมื่อได้มีการวางพื้นฐานด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ไว้เพียงพอแล้ว (Richards and Rodgers, 2001) แนวการสอนพูดถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนภาษาจากโครงสร้างและไวยากรณ์ ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถนำเอาภาษาที่ได้เรียนมาใช้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แนวคิดนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยการนำเอาภาษาที่ใช้ในสถานการณ์นั้นมาจัดสอน ในงานวิจัยนี้จะเรียกแนวคิดนี้ว่าแนวการสอนพูด

การสลับภาษาเป็นการนำภาษาแม่มาสลับกับภาษาไทยเพื่อใช้ในการสื่อความหมายให้เด็กเข้าใจ เนื่องจากการนำแนวการสอนพูดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาที่สองก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้ภาษาที่สอนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหากผู้เรียนภาษาที่สองที่เป็นเด็กได้ฟังภาษาที่สองตลอดเวลาในชั้นเรียนอาจส่งผลให้ผู้เรียนสับสนและไม่เข้าใจภาษาที่เรียน รู้สึกกลัวและไม่กล้าแสดงออก ดังนั้นจึงมีการนำวิธีการสลับภาษามาใช้ การสลับภาษาเป็นปรากฏการณ์ที่ผู้พูดสองภาษาหรือหลายภาษา พูดภาษาเหล่านั้นสลับกันไปมาในระดับประโยคหรือยาวกว่าประโยค (Prasitratthasin, 1999) ซึ่งคนเราจำเป็นที่จะต้องเลือกที่จะพูดด้วยภาษาใดภาษาหนึ่งหรืออาจใช้รูปภาษาหนึ่งสลับกับอีกภาษารูปหนึ่ง หรืออาจทั้งสองภาษาปนกัน ซึ่งปัจจัยที่ต้องมีการปนภาษาเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้คือ การแสดงความเป็นพวกพ้อง หัวเรื่องที่พูด ความเข้าใจทางสังคม และเรื่องของวัฒนธรรม ผู้พูดจึงได้มีการสลับภาษากันหรือใช้การปนภาษาบ้าง ซึ่งการสลับภาษามักเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวคือผู้พูดไม่ได้มีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าว่าการพูดในครั้งนั้นจะต้องพูดภาษาสลับกัน (Wardhaugh, 1992) โดยการสลับภาษาได้ถูกยอมรับและนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการในประเทศ

สหรัฐอเมริกาอย่างกว้างขวาง โดยมีกฎหมายอนุญาตให้ใช้ภาษาแม่กับนักเรียนในโรงเรียน (Coffey, 2004) โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้นำบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเพื่อการอธิบายความหมายของภาษาที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ ตลอดจนเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนภาษา เพื่อให้การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาที่สองมีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นเด็ก

แนวการสอนพูดและการสลับภาษาต่างส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กในด้านความสามารถทางการสื่อสารทั้งการฟังและการพูดจากการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่กำหนดให้หลักการของแนวการสอนพูดได้ถูกนำมาออกแบบหลักสูตรและแบบเรียนสำหรับการเรียนการสอนภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศอย่างกว้างขวางและยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งคู่มือการเรียนการสอนของประเทศอังกฤษได้กำหนดให้แนวการสอนพูดเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างแบบเรียนในประเทศอังกฤษ (Richards and Rodgers, 2001) ส่วนวิธีการสลับภาษามีเพียงการศึกษาถึงวิธีการสลับภาษาแต่ยังไม่มีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การนำแนวการสอนพูดมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เน้นการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะและใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ผ่านการฝึกฝนและทบทวนภาษาสำหรับเด็ก มีการคัดเลือกคำศัพท์และการจัดระดับความซับซ้อนของโครงสร้างทางภาษาในสถานการณ์ที่กำหนด รวมทั้งการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน แต่เนื่องจากข้อจำกัดของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสับสนและไม่เข้าใจภาษาไทย ดังนั้นการนำวิธีการสลับภาษามาใช้เพื่อการอธิบายความหมายของคำศัพท์เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายและเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก

ผลการวิจัย

หลักการของรูปแบบการเรียนสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกับไทย คือ 1) การออกแบบเนื้อหาสาระที่เน้นบริบทและสถานการณ์จริง ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย และนำไปใช้ในชีวิตเด็ก เพราะเด็กได้เรียนภาษาแบบตรงกับการนำไปใช้ประโยชน์ของ

การเรียนรู้ 2) การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจเรื่องโครงสร้างทางภาษาและการสร้างเจตคติในการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในระยะเริ่มต้นการเรียนรู้ในห้องเรียนแก่เด็ก 3) การสื่อสารตามสถานการณ์จริงในบริบทของชุมชนโดยการสอนเริ่มจากทักษะการฟังและการพูด แล้วจึงตามด้วยการอ่านและการเขียน ทำให้นักเรียนเรียนรู้อาษาที่สองได้เร็วขึ้นและนำไปใช้ในสถานการณ์ได้จริง 4) การจัดลำดับเนื้อหาครอบคลุม การคัดเลือกคำศัพท์และระดับความซับซ้อนของโครงสร้างภาษาโดยมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาในสถานการณ์นั้นๆ และบริบทของชุมชน และ 5) การใช้ภาษาแม่เพื่อช่วยลดบรรยากาศความตึงเครียดในชั้นเรียน โดยการอธิบายโครงสร้างทางภาษาไทยและคำศัพท์ในสถานการณ์ต่าง ๆ จากหลักการดังกล่าวสามารถกำหนดขั้นตอนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกับไทย ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสนทนาบนพื้นฐานวัฒนธรรมและชุมชน ประกอบด้วย เด็กเรียนรู้คำศัพท์ตามสถานการณ์ที่ชุมชนกำหนดไว้ เด็กเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาไทยตามบทสนทนา เด็กฝึกสนทนาตามสถานการณ์ที่กำหนด และเด็กฝึกสร้างประโยคสนทนาที่เชื่อมโยงกับชีวิต ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงสัญลักษณ์ ประกอบด้วย เด็กเรียนรู้สัญลักษณ์ตามลำดับความง่ายและเด็กฝึกเชื่อมโยงสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับความหมายของคำศัพท์ และขั้นที่ 3 การฝึกภาษาในสถานการณ์ ประกอบด้วย เด็กฝึกใช้ภาษาตามสถานการณ์ในบริบทจริงและเด็กได้รับข้อมูลป้อนกลับจากครูและชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กคือแบบวัดความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวที่ใช้สำหรับก่อนและหลังการทดลอง ประกอบด้วยการวัด 2 ด้าน คือ ด้านการฟังและการพูด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ด้านการฟัง วัดความสามารถในการฟังและเข้าใจ ได้แก่ การฟังและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ การปฏิบัติตามคำสั่ง การฟังและเข้าใจความหมายของวลีหรือประโยค การถ่ายทอดเรื่องราวจากสิ่งที่ได้ฟัง ส่วนด้านการพูด วัดการออกเสียง คำและการวิเคราะห์คำในการสร้างประโยคต่างๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ การออกเสียงตามอักขรวิธี การใช้คำศัพท์ที่ถูกต้องตามความหมาย การสื่อสารด้วย

การพูดและการแสดงออกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การพูดโดยใช้โครงสร้างของประโยคที่ถูกต้อง

ผลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ t-test (t-dependent) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการสื่อสารก่อนและหลังการทดลอง โดยพบว่า หลังการทดลองเด็กอนุบาล 2 ในช่วงรอยต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการสื่อสารสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับ 1) ความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน และ 2) ความสามารถในการสื่อสารของเด็ก หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้

1) ความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนครั้งนี้เป็นการนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากในพื้นที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ดินแดนแดนประเทศกัมพูชา เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการขาดแคลนครู ส่งผลให้การบรรจุและแต่งตั้งครูส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นครูที่มาจากพื้นที่อื่น ส่งผลให้ครูไม่สามารถสื่อสารกับเด็กที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาแม่ได้ รูปแบบการเรียนการสอนจึงกำหนดให้ผู้ปกครองและคนในพื้นที่ที่มีความสามารถในการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาเขมร มีส่วนร่วมในดังนี้ 1) การเตรียมการสอน คือ การกำหนดเนื้อหาในการสอนร่วมกับครูและการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนในท้องถิ่น ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี 2) การเป็นผู้ช่วยสอนในการสลับภาษาในห้องเรียน โดยครูผู้สอนใช้ภาษาไทยในการสอน ในขณะที่ผู้ช่วยสอนช่วยแปลความหมายของคำศัพท์และเนื้อหาเป็นภาษาเขมร ส่งผลให้เด็กสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนและช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นไปอย่างผ่อนคลาย เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

2) ความสามารถในการสื่อสารของเด็กพบการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพที่เกิดจากการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงและปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ดังนี้

ด้านการฟัง เนื่องจากการฟังเป็นทักษะการรับเข้าจะสะท้อนได้เด็กต้องแสดงออกจึงยากที่ผู้วิจัยจะประเมินเป็นเชิงประจักษ์ แต่จากการสังเกตพบว่า 1) การฟังและเข้าใจความหมายของคำศัพท์พบว่า เด็กใช้คำศัพท์ที่หลากหลายและใช้คำศัพท์ที่แปลกใหม่เพิ่มขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้เด็กมีความสับสนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ถูกต้อง ซึ่งแก้ไขโดยให้เด็กเรียนรู้และใช้คำศัพท์บ่อยครั้งจนเด็กเข้าใจว่านี่คือคำศัพท์ที่ถูกต้อง ทำให้การแก้ไขความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กต้องใช้เวลามากขึ้น เช่น เด็กใช้คำว่า “แปรงสีฟัน” เป็น “แปรงฟัน” คำว่า “ปุนา” เป็น “กระปู้” 2) การปฏิบัติตามคำสั่ง จากการศึกษาพบว่าใน 2 สัปดาห์แรก เด็กไม่สามารถเข้าใจคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น การสั่งให้เด็กนั่ง การให้เด็กจัดแถว การให้เด็กฟังขณะครูสอน ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้ภาษาท่าทางเข้ามาช่วยในการสอน นอกเหนือไปจากการสลับภาษาเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ 3) การฟังและเข้าใจความหมายของวลีหรือประโยค เมื่อครูพูดวลีหรือประโยคให้เด็กฟังแล้วเด็กแสดงท่าที่ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูพูดแต่ไม่สามารถแสดงออกถึงความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ครูพูดหรือแสดงออกตรงกันข้ามกับสิ่งที่ได้ยิน เช่น ครูพูดว่า “ให้เด็ก ๆ เข้าแถว” เด็กฟังสิ่งที่ครูพูดและวิ่งออกไปกลางสนาม แต่เมื่อฝึกฝนบ่อยครั้งพบว่า เมื่อครูพูดประโยคเดิมว่า “ให้เด็ก ๆ เข้าแถว” เด็กแสดงออกถึงความเข้าใจด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากครูทั้งการพูดให้ฟังซ้ำอีกครั้งหรือแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง และ 4) การถ่ายทอดเรื่องราวจากสิ่งที่ได้ฟัง เมื่อครูถ่ายทอดเรื่องราวจากเรื่องที่เรียนแก่เด็กและใช้คำถามเพื่อให้เด็กถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้ฟัง ในช่วงต้นเด็กแสดงออกด้วยการเงิบ และเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ เด็กถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้ฟังด้วยการใช้คำศัพท์ เช่น ครู : รองเท้าใช้สวมใส่ เด็ก : รองเท้า ใส่

ด้านการพูด เป็นการแสดงออก เด็กในวัยนี้สนใจที่จะแสดงออกอย่างชัดเจน แต่ในการสื่อสารระยะแรกนั้นเด็กใช้ภาษาถิ่นเกือบตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงพยายาม

ปรับเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจเด็ก ซึ่งผู้วิจัยพบว่า 1) การออกเสียงตามอักขรวิธี เด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยมีปัญหาในการออกเสียงคำในภาษาไทย โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะออกเสียงคำในภาษาไทยในลักษณะของการไม่ออกเสียงตามวรรณยุกต์ และการออกเสียงส่วนใหญ่เป็นเสียงสูงที่มีระดับเสียงเท่ากัน ภายหลังการสอนพบว่า นักเรียนทุกคนสามารถออกเสียงคำในภาษาไทยได้ชัดเจนขึ้น มีการออกเสียงคำตามวรรณยุกต์มากขึ้น และสามารถออกเสียงถูกต้องตามอักขรวิธี แต่ยังมีปัญหาในการออกเสียงของเด็กที่มีความสับสนในการออกเสียงตัวอักษรภาษาไทย ดังนี้

- (1) ความสับสนในการออกเสียง ข และ ค เช่น เด็กออกเสียงคำว่า “ไขไก่” เป็น “ไคไค”
- (2) ความสับสนในการออกเสียง ช และ ส เช่น เด็กออกเสียงคำว่า “ชวน” เป็น “สวน”
- (3) ความสับสนในการออกเสียง ท และ ถ เช่น เด็กออกเสียงคำว่า “ทหาร” เป็น “ถหาร”
- (4) ความสับสนในการออกเสียง น และ ห เช่น เด็กออกเสียงคำว่า “ทำนา” เป็น “ทำหนา”

2) การใช้คำศัพท์ที่ถูกต้องตามความหมาย การฝึกภาษาในสถานการณ์ที่เด็กฝึกใช้ภาษาตามสถานการณ์ในบริบทจริงนั้น การสนทนาโต้ตอบจะอยู่ในกรอบที่กำหนดให้ และเมื่อเด็กสามารถเข้าใจภาษาไทยมากขึ้นเด็กมีการพูดโต้ตอบแสดงความคิดเห็นของตนเอง 3) การสื่อสารด้วยการพูดและการแสดงออกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การที่เด็กฝึกใช้ภาษาตามสถานการณ์ในบริบทจริงนั้น เด็กมีการตอบคำถามเป็นประโยคความรวมและความซ้อนโดยใช้คำเชื่อมต่างๆ และ 4) การพูดโดยใช้โครงสร้างประโยคที่ถูกต้อง ก่อนการสอนเด็กจะพูดคำสั้นๆ ไม่มีรายละเอียด แต่หลังการสอนพบว่า เด็กสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม มีการให้เหตุผล ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนขึ้น เช่น “ถ้าอยู่บ้าน พ่อจะพาไปหาปลาในน้ำ ถ้าจับได้ก็เอาไปแกง ใส่ผักด้วย แต่ถ้าจับไม่ได้ก็ไม่ได้กิน ต้องกินข้าวอย่างเดียว” “เตี้ยง หนูชอบเล่นกับเตี้ยง จะเอาผ้าผืนใหญ่มาพันเป็นชุดได้กระโดดลงมา ได้มุดเข้าเตี้ยง”

ข้อสังเกตเพิ่มเติมนอกเหนือจากความสามารถด้านการฟังและการพูด สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตในการอ่านและการเขียนพบว่า ก่อนการสอนเด็กไม่รู้จักพยัญชนะ และเมื่อให้อ่านออกเสียงตาม เด็กออกเสียงได้ไม่ถูกต้อง โดยเด็กจะออกเสียงพยัญชนะโดยไม่มีเสียงวรรณยุกต์ เช่น ข.ไข กับ ค.ควาย เด็กจะออกเสียงเป็น “คอ-ไค” และ “คอ-ควาย” แต่หลังการสอนพบว่า เด็กสามารถอ่านออกเสียงพยัญชนะได้ถูกต้องส่วนในการอ่านออกเสียงคำทั้งก่อนและหลังการทดลองเด็กยังไม่สามารถออกเสียงบางคำได้อย่างถูกต้อง เช่น คำว่า “ขนม” เด็ก ออกเสียงเป็น “คะ-ขนม” คำว่า “ชิงช้า” เด็กออกเสียงเป็น “สิง-ช้า” นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งก่อนและหลังการสอนเด็กมีความสนใจและมีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง เด็กจะให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการได้เรียนรู้ในสถานที่จริงและในสถานการณ์จำลองที่มีสื่อการสอนเป็นของจริง เช่น สนามเด็กเล่น ตลาด ร้านค้า โดยสังเกตจากการที่เด็กมีความตั้งใจในการฟังครูและพูดแสดงความคิดเห็นมากกว่าเรื่องอื่นๆ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 3 ส่วน คือ ลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เงื่อนไขความสำเร็จของการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย และข้อสังเกตจากการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่นำเอาวัฒนธรรมและชุมชนในท้องถิ่นมาใช้ในการกำหนดหัวข้อเรื่องนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และเพื่อให้เด็กสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับการพัฒนามาใช้ได้ในชีวิตจริง สอดคล้อง Krashen และ Terrell (1983) ที่กล่าวว่า ปัจจัยป้อนเข้าทางภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนต้องเป็นปัจจัยป้อนเข้าที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ โดยเป็นปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายมีเนื้อหาที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมและสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ป้อนเข้าไป ซึ่งเป็นการใช้แหล่งความรู้ต่างๆ จากในหนังสือ ความรู้รอบตัวและบริบท

ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจ โดยเฉพาะผู้สอน พ่อแม่ สามารถทำให้สิ่งที่ป้อนให้เด็กนั้นง่ายขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีความสมดุลทางภาษาและมีลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของเด็กสองภาษาในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารสำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี โดยเด็กในวัยนี้มีความจำเป็นต้องมีความสมดุลในการพัฒนาความสามารถทางภาษาทั้งในด้านความรู้และทักษะของการสื่อสารที่ประกอบด้วยการฟังและการพูด เพราะการฟังและการพูดมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก ดังนั้นเด็กจึงต้องได้รับการพัฒนาทั้งการรับสารและส่งสารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจความหมายของภาษาไทย โดยการเรียนการสอนเริ่มต้นจากการฟังที่เป็นกระบวนการการสร้างความหมายในสิ่งที่ได้ยิน รับรู้ และทำความเข้าใจกับเสียงหรือสิ่งที่ได้ยิน สอดคล้องกับ Pittman (1963 อ้างถึงใน Richards and Rodgers, 2001) ที่กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงการเรียนการสอนในชั้นเรียนคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน การฝึกทักษะการพูดเพื่อให้ผู้เรียนเห็นรูปแบบโครงสร้างทางภาษาและการทบทวนหัวเรื่องที่เรียนในสถานการณ์อย่างสมดุล นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ผู้เรียนเรียนภาษาที่สองที่มีการนำเอาภาษาถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนร่วมกับภาษาไทย เพื่อสร้างบรรยากาศความไว้วางใจให้กับเด็ก และยังสร้างความเข้าใจในหัวเรื่องการเรียนการสอนให้กับเด็กอีกด้วย โดยเฉพาะการสลับภาษาในชั้นเรียนเป็นความเชื่อมโยงของภาษาแม่และภาษาที่สองเพื่อสื่อความหมายให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงความหมายของสิ่งที่ครูต้องการสอน อันจะส่งผลให้เด็กสามารถฟังอย่างเข้าใจและพูดเพื่อสื่อความหมายออกมา เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการสลับภาษายังช่วยไม่ให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก คิดว่าตนเองถูกทอดทิ้ง ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีในการสื่อสารระหว่างตนเองกับครูหรือเพื่อน สอดคล้องกับ Cook (2002) ที่กล่าวว่า การจัดการในชั้นเรียนที่ผู้เรียนใช้หลายภาษา การสลับภาษาในชั้นเรียนที่ช่วยไม่ให้นักเรียนคิดว่าตนเองถูกละเลย และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สื่อสารโดยการสลับภาษาที่สองกับภาษาแม่ของตนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2) เงื่อนไขความสำเร็จของการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกับไทย คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเตรียมการสอน การเป็นผู้ช่วยสอนในการสลับภาษา และการประเมินผลการเรียนรู้ ส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกฝนความสามารถในด้านการฟังและการพูดกับบุคคลอื่นนอกเหนือไปจากเพื่อนและครูในสถานการณ์ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับ Krashen และ Terrell (1983) ที่ระบุว่า ผู้เรียนสามารถแสดงออกในชั้นเรียนเป็นภาษาที่สองได้ค่อนข้างจำกัด แม้ว่าจะทำให้ดูเหมือนธรรมชาติอย่างไร เป้าหมายในชั้นเรียนไม่ใช่เพื่อแทนที่ภายนอกชั้นเรียน แต่เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่ผู้เรียนสามารถเริ่มใช้ภาษาภายนอกชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ต่อไป และการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถใช้ภาษาแม่ควบคู่กับการใช้ภาษาไทยในชั้นเรียน การที่เด็กได้ใช้ภาษาแม่ที่ตนเองคุ้นเคยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองด้านเจตคติที่ช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจเกิดความรู้สึกปลอดภัย และมุ่งมั่นทางจิตใจ ส่งผลให้เกิดความกล้าแสดงออก และไม่มีควมวิตกกังวล เมื่อเด็กต้องเรียนภาษาที่สอง ทั้งนี้โครงสร้างทางภาษาของภาษาไทยกับภาษาที่เหมือนกันยังส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับที่ Krashen (1983) กล่าวว่าภาษาแม่จะส่งผลต่อความถนัดด้านภาษาที่สองมีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาที่สอง เด็กที่มีความถนัดด้านภาษาที่สองจะสามารถพัฒนาภาษาได้ดีและเร็วกว่าผู้เรียนที่ไม่มีความถนัดด้านนี้ แต่ต้องได้รับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร และบทบาทของภาษาแม่มาได้ส่งผลต่อภาษาที่สองแต่ก็อาจจะช่วยเกือหนุนกัน เช่น ผู้เรียนจะย้อนกลับไปภาษาแม่เมื่อไม่เข้าใจกฎของภาษาที่สองเพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่คล้ายกัน

3) ข้อสังเกตจากการวิจัย คือ (1) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนทำให้เด็กมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางด้านการฟังและการพูดสูงขึ้นเป็นผลมาจากการที่เด็กได้ใช้เวลาในการเรียนรู้และการฝึกฝนการฟังและการพูดมากกว่าปกติ (2) เด็กแต่ละคนมีความสามารถทางด้านภาษาที่แตกต่างกัน เด็กบางคนสามารถฟังแล้วเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ฟังแต่มีปัญหาในการสื่อสารออกมาด้านการพูด ในขณะที่เด็กบางคน

พูดจะฉานมีการใช้คำศัพท์เกินวัย แต่เด็กบางคนไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ เพราะเด็กไม่เข้าใจสิ่งที่ได้ฟัง ครูควรสังเกตความสามารถและความบกพร่องของเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมและปรับปรุงความสามารถทางภาษาของเด็กให้เหมาะสม (3) การเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนความสามารถในด้านการฟังและการพูดอย่างสม่ำเสมอกับบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเพื่อนในห้องเรียนในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งผลให้เด็กนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ แต่ก็พบว่าเด็กบางคนยังไม่กล้าที่จะพูด เนื่องจากมีประสบการณ์ที่ไม่ดีในการใช้ภาษาไทยกับบุคคลอื่น ครูจึงควรสังเกตเด็กและให้การสนับสนุนในการใช้ภาษาไทยอย่างเหมาะสม (4) การให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กจะร่วมมือและสนทนาได้ดีที่สุดหากได้สนทนากับเพื่อนที่ตนคุ้นเคย แต่หากให้เด็กสลับคู่กัน เด็กจะเกิดความอายไม่กล้าพูด ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ 2-3 ครั้ง เด็กจึงจะกล้าสนทนากับเพื่อน ในขณะที่การแบ่งเด็กกลุ่มใหญ่เล่นเกมพบว่า เด็กมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน เมื่อมีการใช้ภาษาถิ่นสลับกับภาษาไทยเพื่ออธิบายการทำงานระหว่างกัน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันอย่างมาก และยังพบว่าเด็กมีความผ่อนคลายและมีความสุขในการทำงาน (5) ครอบครัวและชุมชนมีส่วนสำคัญในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการให้เด็กได้ฝึกฝนความสามารถทางด้าน การฟังและการพูดกับบุคคลที่หลากหลายในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และ (6) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนส่งผลต่อบทบาทการสลับภาษาในชั้นเรียน เห็นได้จากการสลับภาษาไทยและภาษาถิ่นในชั้นเรียนกับครูผู้สอนเป็นไปอย่างคล่องตัว การจัดการเรียนการสอนมีความสิ้นเปลือง และยังส่งผลให้เด็กสนใจหัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน

References

Anderson, A. and Lynch, T. (1988). **Listening**. London, Oxford University Press.
 Celce-Murcia, M. (2001). **Language teaching approaches**. Boston, Heinle & Heinle.

- Cook, V. (2002). **Portraits of the L2 User**. Clevedon, Multilingual Matters.
 Educational Service Office on Sisaket Area 3. (2005). **Phon chak kan pramoen khunnaphap nakrian nai radap chan prathomsueksa pi thi 6 pracham pikansueksa 2547**. (In Thai) [Evaluation for students on Prathomsuksa 6 in 2004]. Srisaket: Educational Service Office on Sisaket Area 3.
 Krashen, S. D. and Terrel, T. D. (1983). **The natural approach language acquisition in the classroom**. United Kingdom, Pergamon Press.
 Kumman, S. and et al. (2011). **Thun thang sangkhom kap kan phatthana thun manut**. (In Thai) [Social capital and human capital development]. Bangkok: National Economic and Social Development Board.
 Ministry of Social Development and Human Security. (2015) **Phaen maebot kan phatthana klum chattiphan nai prathet Thai (phutthasakkanat 2558-2560)**. (In Thai) [Master plan for ethnic development in Thailand (2015-2017)]. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security.
 Nilvichain, H. (1992). **Pathommawai laksut lae naeo patibat**. (In Thai) [Early childhood: curriculum and practice]. Bangkok, OS Publishing House.
 Prapartpong, B. (2013). A teaching model of multilingual/bilingual and a development approach for Thai children's border and difficult areas. **Academic Journal**, (April-June 2013), 25-28.
 Prasitratthasin, A. (1999). **Phasa nai sangkhom Thai: Khwam laklai kan plianplaeng lae kan phatthana**. (In Thai) [Language in Thai society: diversity, change and development]. Bangkok, Chulalongkorn University.
 Richards, J. C. and Rodgers, T. S. (2001). **Approaches and methods in language teaching**. Cambridge, Cambridge University Press.
 Srilabud, P. (2011). **Yoe Sisaket: adit patchuban lae anakhot**. (In Thai) [Yoe Sisaket: past, present and future]. Srisaket, Ratchaphat Srisaket University.
 Tepchumpon, C. (2016). **Kan phatthana thaksa kan an oksiang phasa Thai doi chai nangsue prakopkan rianru lae baep fuek thaksa kan an rueang kan prasom sa diao samrap nakrian chan prathomsueksa pi thi 1 sammakngan khet phuenthi kansueksa Sisaket khet 3**. (In Thai) [A development of Thai phonetic reading skills using learning materials and practice reading skills on a single spell for students on Prathomsuksa 1 in Educational Service Office on Sisaket Area 3]. Srisaket: Educational Service Office on Sisaket Area 3.
 The Office of the National Primary Education. (1985). **Pramoen khunnaphap kan prathomsueksa**. (In Thai) [Primary education evaluation]. Bangkok, Office of the National Primary Education.
 Wardhaugh, R. (1992). **An introduction to sociolinguistics**. Oxford, Blackwell Publishers.

Websites

- Child Protection Foundation. (2015). *Rai-ngan thanglueak wa duai sathanakan khong kan khaothueng kansueksa thi mi khunnaphap lae kiaokhong samphan samrap dek lae yaowachon chon phao phuenmueang nai prathet Thai*. (In Thai) [A report on the choice of situation of access to quality and relative education for indigenous children and youth in Thailand]. Retrived June 14, 2012, from <http://www.rakdek.or.th/th/news/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%>.
- Coffey, H. (2004). “Code-switching”. Retrived June 19, 2012, from <http://www.learnnc.org/lp/pages/4558>.
- Leepreecha, P. (2007). *Panha khong phinong chon phao kap kan chatkan sueksa khong rat*. (In Thai) [The problems of tribal brothers and the state educational management]. Retrived January 20, 2013, from http://tribalcenter.blogspot.com/2010/05/blog-post_1017.html.
- Mahidol University. (2006). *Kan liangdu tharok nai chonnabot changwat si sa ket kan wikhro choeng khunnaphap chak kan sonthana klum*. (In Thai) [Caring babies in Srisaket Province, qualitative analysis of group discussions]. Retrived January 20, 2013, from www.jpss.mahidol.ac.th/index.php?option.